

แนวทางการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7

The Guidelines of Relationship between Schools and Communities based
on Sanghavatthu 4 of Special Education Centre Region 7

จริยพร แต่งชุด¹ ปฏิธรรม สำเนียง² และพระมหาอุดร อดุตโร³

Jariyaporn Tangkhud, Prathitham Samniang and Phramaha Udorn Uttaro

Received: January 24, 2022

Revised: March 02, 2021

Accepted: March 02, 2021

DOI: 10.14456/jra.2022.62

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และศึกษาแนวทางการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 ดำเนินการวิจัยแบบผสานวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น .97 เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีแบบสุ่มอย่างง่าย วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดย t-test, F- test ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทั้ง 4 ด้าน ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.40) พิจารณาจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น และด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน 2) ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่าผู้บริหารและครูที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) แนวทางการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 พบว่า 3.1) ด้านการให้บริการชุมชน ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูแบ่งปันเพื่อให้บริการชุมชนทุกด้าน และลงพื้นที่อย่างต่อเนื่อง 3.2) ด้านการประชาสัมพันธ์

¹ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ; Nakhonsawan Special Education Centre/ Special Education Bureau

^{2,3} มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding author, e-mail: Jariyaporn0252@gmail.com, Tel. 083-9618632

ผู้บริหารสร้างองค์ความรู้ด้านการสื่อสาร ชี้แนะให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรม มีการประชาสัมพันธ์สองทาง 3.3) ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ผู้บริหารให้แนวปฏิบัติกับครูในการทำงาน เปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมโดยการสร้างเครือข่าย 3.4) ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ผู้บริหารมีแผนงานที่ชัดเจน มีการรายงานผลการดำเนินงานเพื่อความโปร่งใส

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน, ศูนย์การศึกษาพิเศษ, หลักสังคหวัตถุ 4

Abstract

This research article aimed to study and compare the relationship between schools and community management and to study the guidelines of the relationship management between the schools and the communities according to Sangahavattthu 4 of the Special Education Center Region 7. This research was a mixed methods research. For quantitative research, a questionnaire with a confidence value of .97 was used. Samples were selected using a simple proportional and random sampling method. Data were analyzed by frequency, percentage, mean and standard deviation. The hypothesis was tested by t-test, F- test. And the qualitative research was done with a group of 9 key informants using content analysis techniques. The tool used was a semi-structured interview. The results of the research found that 1) the condition of relationship management between the schools and the communities in all 4 aspects, overall average was at a high level ($\bar{X} = 4.20$, S.D.=0.40). Considering from most to least, they were public relations. community service, creating relationships with communities and other agencies and getting support from the community; 2) the level of opinion towards the relationship management between the schools and the communities found that the administrators and teachers with different personal factors had not different opinions at the statistical significance at the level of 0.05; 3) guidelines of the relationship management between schools and communities according to Sangahavattu 4 of the Special Education Centers Region 7 found that 3.1) in case of community service, administrators should encourage teachers to share in order to serve the community in all aspects and continually visit the area; 3.2) in the aspect of public relations, administrators should create a body of knowledge in communication, point out the objectives of the activities and have two-way public relations; 3.3) regarding creating relationships with communities and other agencies, administrators should provide guidelines for teachers in their work

and provide opportunities for the community to participate by networking; 3.4) for support from the community, administrators should have a clear plan, report the results for transparency.

Keywords: Relationship between Schools and Communities, Special Education Center, Sanghavattu 4

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 กำหนดกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาคณาจารย์ที่มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักการมีส่วนร่วมของสังคม โรงเรียนจึงมีส่วนสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และเป็นเครื่องชี้้นำในการขับเคลื่อนสังคมให้เจริญก้าวหน้าต่อไป (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นงานที่จะต้องปฏิบัติร่วมกัน และจะต้องทำตามขั้นตอนอย่างถูกต้อง ซึ่งจากรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 12 ประจำปี 2561 พบว่า ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 12 มีแนวทางการดำเนินงานในด้านการพัฒนาคุณภาพการบริหารและการจัดการ มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งสนับสนุนการให้บริการแก่เด็กพิการยังไม่เป็นไปตามขั้นตอนและไม่ต่อเนื่อง (ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 12, 2561)

หลักสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมที่ใช้ผู้ที่ไม่ตรีผู้อื่น มี 4 ประการ ได้แก่ 1) ทาน คือ การให้เพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น 2) ปิยวาจา คือ การพูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์และสุภาพ 3) อุตถจริยา คือ การประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์ 4) สมานัตตตา คือ การวางตนเหมาะสมปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ คือ ร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหา ซึ่งหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักแห่งการสงเคราะห์ที่จะช่วยให้คนในสังคมดำเนินชีวิตอย่างเป็นปกติสุข (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2559)

ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 ดำเนินการจัดการกระบวนการทางการศึกษาโดยใช้ครอบครัวและชุมชนเป็นแกนหลักในการดูแลคนพิการ ตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลและแผนให้การช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ศูนย์ให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและเตรียมความพร้อม ศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ และการจัดการศึกษาโดยวิธีการปรับบ้านเป็นห้องเรียนเปลี่ยนพ่อแม่เป็นครู เป็นต้น (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2559) ซึ่งศูนย์การศึกษาพิเศษในแต่ละจังหวัดยังให้บริการเป็นไปตามแนวทางที่แตกต่างกัน ขั้นตอนเหมือนกันแต่

การดำเนินการจะแตกต่างกันตามความเข้าใจของผู้ปฏิบัติ อีกส่วนหนึ่งคือผู้ปฏิบัติงานยังขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดการให้ความสำคัญ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนให้เป็นไปตามรูปแบบได้อย่างเป็นระบบได้ อันประกอบด้วย 1) การให้บริการชุมชน 2) การประชาสัมพันธ์ 3) การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น 4) การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน (ประกาย แก้วหัตถ์, 2556) และยังมีข้อค้นพบว่า ภาพรวมของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นอย่างไร จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาและหาแนวทางเพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนางานสัมพันธ์ชุมชนของศูนย์การศึกษาพิเศษให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดนครสวรรค์, 2563)

จากปัญหาที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพและเปรียบเทียบการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา การบริการ รวมถึงการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อีกทั้งยังเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหาร และครูศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ทำการแจกแบบสอบถามศึกษาสภาพการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือผู้บริหาร จำนวน 60 คน ครู จำนวน 338 คน รวมทั้งสิ้น 397 คน จากศูนย์การศึกษาพิเศษ จำนวน 9 แห่ง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเลือกด้วยวิธีเทียบสัดส่วนและสุ่มอย่างง่าย ประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 60 คน ครู จำนวน 166 คน รวมทั้งสิ้น 226 คน แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 4 ด้าน คือ ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ชุมชนและหน่วยงานอื่น ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2562) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดย

ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแต่ละข้อคำถาม ซึ่งมีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 0.6-1.00 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบการทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงจำนวน 9 รูป/คน มีคุณสมบัติดังนี้ 1) ผู้มีความรู้ทางด้านหลักพุทธธรรม 2) ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 3) ผู้บริหารการศึกษาหรือบุคลากรทางการศึกษาหรือนักวิชาการหรือตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความรู้ด้านการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยนำสภาพการบริหารที่มีระดับต่ำสุดของแต่ละด้านมาเป็นข้อคำถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สูงสุด คือ ด้านการประชาสัมพันธ์ รองลงมา คือ ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ส่วนต่ำสุด คือ ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 ตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. แนวทางการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ความความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกันของผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 9 รูป/คน มาสังเคราะห์เป็นแนวทางการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ดังนี้

3.1 ด้านการให้บริการชุมชน ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูแบ่งปันกำลังทรัพย์ กำลังความรู้ กำลังกาย กำลังใจ เพื่อให้บริการชุมชนในทุกด้าน และลงพื้นที่พบปะกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง

3.2 ด้านการประชาสัมพันธ์ ผู้บริหารต้องสร้างองค์ความรู้เบื้องต้นด้านการสื่อสารชี้แนะให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ในแต่ละกิจกรรม มีการประชาสัมพันธ์สองทาง (ร่วมให้ข้อมูลและรับฟัง)

3.3 ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ผู้บริหารต้องให้แนวปฏิบัติกับครูในการทำงานร่วมกับชุมชน และควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ร่วมกิจกรรมกับศูนย์การศึกษาพิเศษ โดยการสร้างเครือข่ายในการดำเนินงาน

3.4 ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ผู้บริหารต้องมีแผนการดำเนินงานอย่างชัดเจน ปรับปรุงการดำเนินงานกับชุมชน มีการรายงานผลการดำเนินงานที่ได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนด้านงบประมาณ เพื่อความโปร่งใสและให้สาธารณชนรับทราบ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7” ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการประชาสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ส่วนด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญใจ พุ่มโอ (2562) พบว่า สภาพการบริหารงานเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 โดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญและรู้ความต้องการของชุมชน ส่งเสริมให้ครูสร้างเครือข่ายในการติดต่อกับชุมชน ส่งผลให้ศูนย์การศึกษาพิเศษมีการบริหารความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 ตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ไม่ส่งผลต่อการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ สอดคล้องกับงานวิจัยของวาสนา ชูแสง (2557) พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะศูนย์การศึกษาพิเศษ ได้ให้ความสำคัญต่อบุคลากร โดยการให้ความรู้และอบรมเตรียมความพร้อมของบุคลากรก่อนการปฏิบัติงาน ซึ่งผู้ปฏิบัติงานทุกคนจะต้องรู้บทบาทหน้าที่และบริบทของศูนย์การศึกษาพิเศษในการให้บริการแก่เด็กพิการ นอกจากนี้ศูนย์การศึกษาพิเศษยังมีการดำเนินงานตามโครงสร้างของสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ทำให้บุคลากรที่มีปัจจัยส่วนบุคคล มีผลการเปรียบเทียบไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 พบว่า จากผลการสังเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 9 รูป/คน โดยมีประเด็นในการสัมภาษณ์ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น และด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

3.1 ด้านการให้บริการชุมชน ผู้บริหารจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของชุมชน มีเจตคติที่ดีในการเข้าใจชุมชน ยอมรับและเข้าถึงชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชนแสดงออกถึงความต้องการในด้านต่าง ๆ ตระหนักถึงการให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชน โดยต้องดูศักยภาพขององค์กรของตนเอง ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูแบ่งปันกำลังทรัพย์ กำลังความรู้ กำลังกาย กำลังใจ เพื่อให้บริการชุมชนในทุกด้าน มีการประชุมวางแผนและกำหนดเป้าหมายร่วมกันในการให้บริการ จนถึง การสรุปและรายงานผล มีการลงพื้นที่พบปะกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้โรงเรียนได้เป็นส่วนหนึ่งกับชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่ผู้บริหารเข้าใจและเข้าถึงบริบทของชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการดำเนินงานให้บริการชุมชน ส่งผลให้ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีการให้บริการตรงตามความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของนาวิน แกละสมุทร (2562) พบว่า การเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามาทำกิจกรรมในโรงเรียนและให้โรงเรียนได้มีส่วนร่วมในชุมชนในทุก ๆ โอกาสสำคัญ ส่งเสริมบทบาทหน้าที่ในการให้บริการแก่ชุมชนมากยิ่งขึ้น

3.2 ด้านการประชาสัมพันธ์ ผู้บริหารต้องสร้างความตระหนักให้กับผู้ปกครอง เห็นความสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ผู้บริหารต้องสร้างองค์ความรู้เบื้องต้นด้านการสื่อสารให้กับผู้ปกครอง ให้การชี้แนะให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ในกิจกรรมที่จัดขึ้น มีการประสานงานกับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง มีการเรียงเรียงคำพูดที่เหมาะสม ใช้การประชาสัมพันธ์สองทาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการประสานงานและการประชาสัมพันธ์ที่สร้างความเข้าใจแก่ชุมชน โดยการใช้การสื่อสารทั้งสองคือการรับฟังและการให้ข้อมูลที่ถูกต้องและชัดเจน ทำให้ชุมชนได้รับทราบข่าวสารและความเคลื่อนไหวของศูนย์การศึกษาพิเศษอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ นำไปสู่การให้ความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชนในการร่วมกันพัฒนาศักยภาพของเด็กพิการ สอดคล้องกับงานวิจัยของโสภา เหล่าตระกูลสวัสดิ์ (2559) พบว่า งานด้านประชาสัมพันธ์ โรงเรียนจะต้องสร้างความเข้าใจร่วมกันกับผู้ปกครอง เพื่อวางแผนการดำเนินงานให้ตรงตามความต้องการของชุมชน

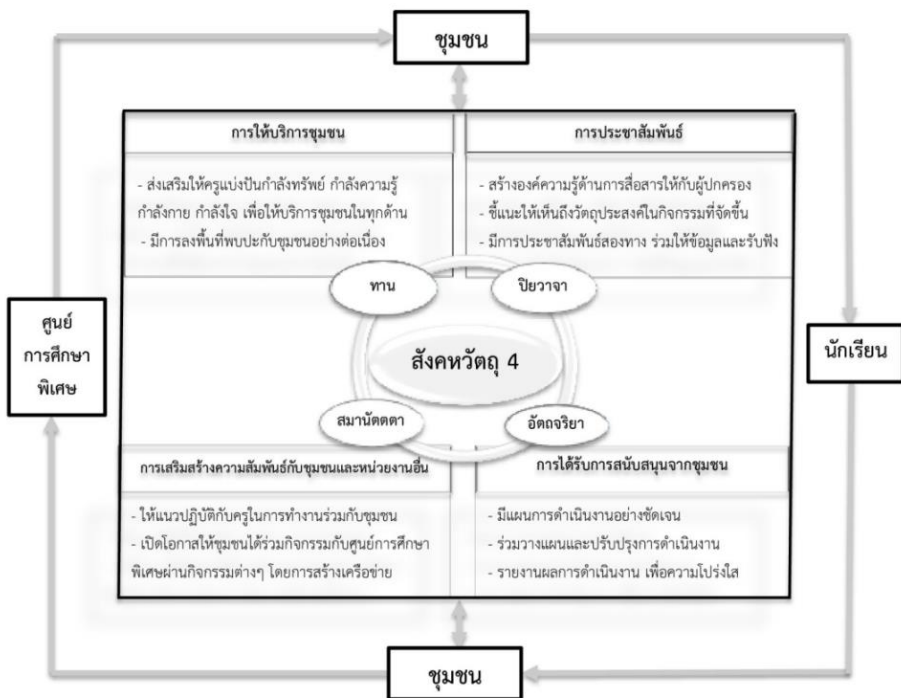
3.3 ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ผู้บริหารต้องสร้างความเข้าใจให้เห็นถึงประโยชน์ของเทคโนโลยีต่าง ๆ โดยการพูดคุยทำความเข้าใจกับชุมชน ซึ่งจะต้องใช้ความเป็นกัลยาณมิตร ใช้คำพูดที่เข้าถึงและเข้าใจง่าย ผู้บริหารต้องพัฒนาองค์ความรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน โดยการให้แนวปฏิบัติกับครูในการทำงานร่วมกับชุมชน ควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมให้ชุมชนและหน่วยงานอื่นได้มีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ชุมชนได้ร่วมกิจกรรมกับศูนย์การศึกษาพิเศษ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ โดยการสร้างเครือข่ายกับชุมชนที่เข้มแข็ง ในการดำเนินงานตั้งแต่การประชุมวางแผน กำหนดเป้าหมายและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้ชุมชนเห็นถึงความสำคัญของการทำกิจกรรมร่วมกัน และมุ่งเน้นพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาพิเศษและชุมชนให้เป็นหนึ่งเดียวกัน ซึ่งจะช่วยสร้างความสามัคคีและส่งผลดีต่อความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์การศึกษาพิเศษและชุมชน คล้องกับงานวิจัยของธนากร ไช้ناع (2561) พบว่า โรงเรียนมีการสร้างความสัมพันธ์อันดี

ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยการประชุมผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อชี้แจงนโยบายต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยยึดถืออุดมคติหรือจุดหมายสูงสุดเดียวกัน คือวางแผนและพัฒนากิจการศึกษาด้วยความหวังดีต่อโรงเรียนและชุมชน

3.4 การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ผู้บริหารต้องรู้จักบทบาทของการเป็นผู้ให้ก่อน ชี้แจงให้ชุมชนเข้าใจเหตุผลของการให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ เพื่อให้เกิดการไว้วางใจ ผู้บริหารควรสร้างเครือข่ายผู้มีอุปการะคุณที่ช่วยเหลือศูนย์การศึกษาพิเศษ มีการสานสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อติดต่อสื่อสารกัน มีแผนการดำเนินงานและรายงานผลอย่างชัดเจนและโปร่งใส เพื่อให้ชุมชนได้รับทราบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสามารถสร้างความเข้าใจและความไว้วางใจในชุมชน โดยการลงมือปฏิบัติจริง มีแผนการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม และการรายงานความก้าวหน้าของผลการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาพิเศษที่ได้รับความอนุเคราะห์หรือการรับการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ จากชุมชน ส่งผลให้ชุมชนนั้นให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิสิทธิ์ ภาชนะวรรณ และสุพจน์ เกิดสุวรรณ (2564) พบว่า การรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน ผู้บริหารต้องสร้างความเชื่อถือไว้วางใจและศรัทธา หากโรงเรียนขาดสิ่งเหล่านี้ จะทำให้ชุมชนขาดความเชื่อมั่นและไม่ให้ความร่วมมือ

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย ดังแผนภาพ

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากแผนภาพแสดงให้เห็นว่า แนวทางที่จะพัฒนาการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 ทั้ง 4 ด้าน คือ

1. ด้านการให้บริการชุมชน ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูแบ่งปันกำลังทรัพย์ กำลังความรู้ กำลังกาย กำลังใจ เพื่อให้บริการชุมชนในทุกด้าน มีการลงพื้นที่พบปะกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง

2. ด้านการประชาสัมพันธ์ ผู้บริหารต้องสร้างองค์ความรู้เบื้องต้นด้านการสื่อสาร ชี้แนะให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ในแต่ละกิจกรรม มีการประชาสัมพันธ์สองทาง (ร่วมให้ข้อมูลและรับฟัง)

3. ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ผู้บริหารต้องให้แนวปฏิบัติกับครูในการทำงานร่วมกับชุมชน และควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ร่วมกิจกรรมกับศูนย์การศึกษาพิเศษ โดยการสร้างเครือข่ายในการดำเนินงาน

4. ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ผู้บริหารต้องมีแผนการดำเนินงานอย่างชัดเจน ร่วมวางแผน ปรับปรุงการดำเนินงานกับชุมชน ควรมีการรายงานผลการดำเนินงานในกิจกรรมที่ได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนด้านงบประมาณ เพื่อความโปร่งใสและให้สาธารณชนได้รับทราบ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารควรมีแผนการดำเนินงานหรือปฏิทินการดำเนินงานอย่างชัดเจน เพื่อให้ชุมชนหรือสาธารณชนรับทราบถึงการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์การศึกษาพิเศษในแต่ละภาคเรียนหรือปีการศึกษา เพื่อการขอรับช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชนในด้านต่าง ๆ

2. ผู้บริหารควรกำหนดกลยุทธ์ในด้านการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรของศูนย์การศึกษาพิเศษได้พัฒนาตนเอง เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพขององค์กรในการให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในชุมชน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมและสนับสนุน ด้านการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของศูนย์การศึกษาพิเศษผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างสม่ำเสมอ

2. ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน โดยการเปิดโอกาสให้โรงเรียนและชุมชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์การศึกษาพิเศษอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

ขวัญใจ พุ่มโอ. (2562). รูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. (ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2562). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- นาวิณ แกละสมุทร. (2562). *การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประกาย แก้วหัสดี. (2556). *การบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนโรงเรียนวัดทองคั้งไฟโรจน์ประชาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1*. (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา). คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2559). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 34). กรุงเทพฯ: มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพพระธรรมปิฎก.
- ธณกร ไช่นาค. (2561). *แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วาสนา ชูแสง. (2557). *การดำเนินงานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 12. (2561). *รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ประจำปี 2561*. เข้าถึงได้จาก <http://secchonburi.go.th>
- ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดนครสวรรค์. (2563). *รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ประจำปี 2562*. เข้าถึงได้จาก <http://site.google.com/site/nsecsite>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พรินทวนกราฟฟิค.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2559). *คู่มือการปฏิบัติงานศูนย์การศึกษาพิเศษ*. ราชบุรี: ธรรมรักษ์การพิมพ์.
- โสภา เหล่าตระกูลสวัสดิ์. (2559). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง โรงเรียนเมืองพัทยา 1 สังกัดสำนักการศึกษาเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี*. (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อภิสรร์ ภาชนะวรรณ และสุพจน์ เกิดสุวรรณ. (2564). *การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2*. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 10(3), 210-224.